

Procedury odwoławcze w ramach wsparcia, o którym mowa w art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013, w tym w ramach poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach LSR” objętego PROW 2014-2020.

Niniejszy materiał jest zbiorem przepisów dotyczących procedur odwoławczych w ramach wsparcia udzielanego w ramach RLKS i ma charakter wyłącznie pomocniczy w poruszaniu się po tym zagadnieniu. Należy pamiętać, że podstawą działań LGD i ZW są przepisy prawa powszechnie obowiązującego oraz procedury LGD, zatem konieczna jest szczegółowa, bezpośrednia znajomość tych przepisów oraz procedur.

A. Procedura odwoławcza od rozstrzygnięć LGD w klasycznej ścieżce konkursowej (czyli bez operacji własnych i grantów)

Prawo do protestu

(art. 22 ust. 1 ustawy RLKS, art. 53 ust. 2 i 3 ustawy PS¹ w zw. z art. 22 ust. 8 ustawy RLKS oraz art. 21 ust. 4 ustawy RLKS)

Protest, o którym mowa w art. 22 ustawy RLKS² **przysługuje wnioskodawcom jeśli operacja**, o której wsparcie ubiega się wnioskodawca:

- a) została negatywnie oceniona pod względem zgodności z LSR albo
- b) nie uzyskała minimalnej liczby punktów w ramach kryteriów wyboru operacji (czyli **nie została wybrana przez LGD**) albo
- c) została wybrana ale nie mieści się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków,

Okoliczność, że operacja nie mieści się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze nie może stanowić wyłącznej przesłanki wniesienia protestu. Podstawą wniesienia protestu musi być zarzut w zakresie niezgadzania się wnioskodawcy z oceną operacji w ramach kryteriów wyboru operacji (wraz ze stosownym uzasadnieniem).

- d) protest także przysługuje **od ustalenia przez LGD kwoty wsparcia niższej niż wnioskowana.**

Co istotne, wyboru operacji dokonuje się:

- 1) spośród operacji, które są zgodne z LSR;
- 2) na podstawie kryteriów wyboru określonych w LSR.

W ramach oceny zgodności operacji z LSR dokonuje się oceny:

- a) realizacji celów głównych i szczegółowych LSR, przez osiągnięcie zaplanowanych w LSR wskaźników,

---

¹ Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 217, z późn. zm.)

² Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378 z późn. zm.)

- b) zgodności z programem, w tym określonymi w ogłoszeniu o naborze wniosków warunkami udzielenia wsparcia oraz możliwości udzielenia wsparcia w formie wskazanej w tym ogłoszeniu (refundacja lub ryczałt),
- c) zgodności z zakresem tematycznym operacji określonym w ogłoszeniu o naborze wniosków,
- d) terminowości i miejsca złożenia wniosku określonych w ogłoszeniu o naborze wniosków

Tym samym protest przysługuje **jeżeli operacja nie została wybrana** z uwagi na:

- 1) brak zgodności z LSR, w tym w szczególności:
  - a) nieosiągnięcie zaplanowanych w LSR wskaźników,
  - b) brak zgodności z:
    - i. warunkami udzielenia wsparcia,
    - ii. formą udzielenia wsparcia,
    - iii. z zakresem tematycznym,
  - c) nieterminowe złożenie wniosku,
  - d) złożenie wniosku w niewłaściwym miejscu.
- 2) niezyskanie minimalnej liczby punktów ze wszystkich kryteriów, w tym w ramach pojedynczego kryterium, jeśli zostało to przewidziane w kryterium określonym w LSR.

Uwaga: Warunki udzielenia wsparcia jakie LGD określa dla danego naboru muszą być tworzone na bazie analizy aktualnego stanu wdrażania LSR oraz treści samego LSR, co nie oznacza jednak, że muszą w LSR być wprost sformułowane. Warunki te mogą mieć charakter przedmiotowy (czyli odnosić się do operacji) lub podmiotowy (czyli odnosić się do wnioskodawcy).

Przykładowo, warunkiem udzielenia wsparcia mogłoby być wskazanie, że w ramach naboru wsparcie będzie udzielone dla konkretnych kodów PKD, co podyktowane jest potrzebą zapewnienia osiągnięcia konkretnych wskaźników LSR, albo skierowanie naboru do określonej grupy wnioskodawców (np. stowarzyszeń działających w sferze ochrony środowiska) – pod warunkiem, że taki „profil docelowego beneficjenta” wynika z LSR, a np. w ramach dotychczasowych naborów wnioskodawcami były organizacje pozarządowe ale zajmujące się wspieraniem kultury.

Wymagania o charakterze czysto technicznym (np. w postaci wymogu składania wniosku o przyznanie pomocy w ramach poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” w ramach PROW 2014–2020 w określonej ilości egzemplarzy, zarówno w wersji papierowej jak i elektronicznej na płycie CD, przy zachowaniu tożsamości wersji na wszystkich egzemplarzach), nie są warunkami udzielenia wsparcia, o których mowa w przepisach ustawy RLKS.

W przypadku, gdy LGD uzna wnioski o przyznanie pomocy za niezgodne z LSR, gdyż nie zostały spełnione określone przez nią warunki, a warunki te nie mają charakteru podmiotowego ani przedmiotowego i nie wynikają z LSR ani analizy stanu jej wdrażania, zarząd województwa (ZW) posiada przesłanki do uznania protestu za zasadny (pod warunkiem, że zostały spełnione inne wymogi formalne i merytoryczne dotyczące protestu).

W takiej sytuacji, ZW powinien postąpić zgodnie z trybem określonym w art. 22 ust. 8 ustawy RLKS.

Pouczenie o prawie do protestu

(art. 21 ust. 5 i 6 ustawy RLKS oraz art. 46 ust. 5 ustawy PS w zw. z art. 21 ust. 7 ustawy RLKS)

Jeżeli operacja została negatywnie oceniona pod względem zgodności z LSR, nie została wybrana albo została wybrana ale nie mieści się w limicie środków albo ustalona przez LGD kwota wsparcia jest niższa niż wnioskowana, LGD informuje wnioskodawcę o tym fakcie, przy czym informacja ta zawiera pouczenie o możliwości wniesienia protestu, określające:

- 1) termin do wniesienia protestu;
- 2) do którego zarządu województwa należy skierować protest i za pośrednictwem której LGD;
- 3) wymogi formalne protestu.

Termin wniesienia protestu

(art. 22 ust. 2 ustawy RLKS)

Protest wnosi się w terminie 7 dni od dnia doręczenia wnioskodawcy informacji od LGD w sprawie wyników wyboru operacji.

Właściwość organów/podmiotów

(art. 22 ust. 5 ustawy RLKS)

Protest jest wnoszony za pośrednictwem LGD i rozpatrywany przez zarząd województwa.

Forma wnoszenia protestu, wymogi formalne i uzupełnianie protestu oraz wstrzymanie biegu terminów

(art. 54 ust. 2-6 ustawy PS w zw. z art. 22 ust. 3 i 4 ustawy RLKS)

Protest jest wnoszony w formie pisemnej i zawiera:

- 1) oznaczenie zarządu województwa właściwego do rozpatrzenia protestu;
- 2) oznaczenie wnioskodawcy;
- 3) numer WoPP;
- 4) wskazanie kryteriów wyboru operacji, z których oceną wnioskodawca się nie zgadza oraz uzasadnienie stanowiska wnioskodawcy;
- 5) wskazanie zarzutów o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny, jeżeli zdaniem wnioskodawcy, naruszenia takie miały miejsce, wraz z uzasadnieniem;
- 6) podpis wnioskodawcy, lub osoby upoważnionej do jego reprezentowania, z załączeniem oryginału lub kopii dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania wnioskodawcy.

Ponadto (jeśli dotyczy):

- 7) wskazanie, w jakim zakresie wnioskodawca nie zgadza się z negatywną oceną zgodności operacji z LSR oraz uzasadnienie stanowiska wnioskodawcy;
- 8) wskazanie, w jakim zakresie wnioskodawca nie zgadza się z ustaleniem przez LGD kwoty wsparcia niższej niż wnioskowana oraz uzasadnienie stanowiska wnioskodawcy.

W przypadku wniesienia protestu niespełniającego ww. wymogów formalnych lub zawierającego oczywiste omyłki, właściwa instytucja wzywa wnioskodawcę do jego

uzupełnienia lub poprawienia w nim oczywistych omyłek, w terminie 7 dni, licząc od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia protestu bez rozpatrzenia.

Uzupełnienie protestu może nastąpić wyłącznie w zakresie:

- 1) oznaczenia zarządu województwa właściwego do rozpatrzenia protestu;
- 2) oznaczenia wnioskodawcy;
- 3) numeru WoPP;
- 4) podpisu wnioskodawcy, osoby upoważnionej do jego reprezentowania, lub dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania wnioskodawcy.

Wezwanie do uzupełnienia protestu lub poprawienia w nim oczywistych omyłek wstrzymuje bieg terminu na weryfikację wyników wyboru operacji (termin dla LGD) i bieg terminu na rozpatrzenie protestu (termin dla zarządu województwa).

Na prawo wnioskodawcy do wniesienia protestu nie wpływa negatywnie błędne pouczenie lub brak pouczenia o tym prawie i o sposobie wniesienia tego protestu.

Procedura odwoławcza, a postępowanie z pozostałymi wnioskami

(art. 22 ust. 6 ustawy RLKS oraz art. 65 ustawy PS w zw. z art. 22 ust. 8 ustawy RLKS)

Wniesienie protestu oraz procedura odwoławcza nie wstrzymują dalszego postępowania z WoPP, dotyczącymi wybranych operacji, w tym przekazywania wniosków przez LGD do zarządu województwa i udzielania wsparcia zgodnie z przepisami regulującymi zasady wsparcia z udziałem poszczególnych EFSI.

„Autokontrola” (LGD)

(art. 56 ust. 2 ustawy PS w zw. z art. 22 ust. 8 ustawy RLKS oraz art. 22 ust. 7 ustawy RLKS)

LGD w terminie 14 dni od dnia otrzymania protestu weryfikuje wyniki dokonanej przez siebie oceny operacji w zakresie kryteriów i zarzutów podnoszonych w proteście, i:

- 1) dokonuje zmiany podjętego rozstrzygnięcia, co skutkuje odpowiednio skierowaniem operacji do właściwego etapu oceny albo umieszczeniem go na liście operacji wybranych przez LGD w wyniku przeprowadzenia procedury odwoławczej, informując o tym wnioskodawcę, albo
- 2) kieruje protest wraz z otrzymaną od wnioskodawcy dokumentacją do zarządu województwa, załączając do niego stanowisko dotyczące braku podstaw do zmiany podjętego rozstrzygnięcia, oraz informuje wnioskodawcę na piśmie o przekazaniu protestu.

Niezależnie od powyższego, o wniesionym proteście LGD informuje niezwłocznie zarząd województwa.

Rozpatrywanie protestu (zarząd województwa)

(art. 57 oraz art. 58 ust. 1 i 2 ustawy PS w zw. z art. 22 ust. 8 ustawy RLKS)

Zarząd województwa, rozpatruje protest, weryfikując prawidłowość oceny operacji w zakresie kryteriów i zarzutów podnoszonych w proteście, w terminie nie dłuższym niż 30 dni, licząc od dnia jego otrzymania. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności gdy w trakcie rozpatrywania protestu konieczne jest skorzystanie z pomocy ekspertów, termin rozpatrzenia protestu może być przedłużony, o czym zarząd województwa informuje na piśmie wnioskodawcę. Termin rozpatrzenia protestu nie może przekroczyć łącznie 60 dni od dnia jego otrzymania.

Zarząd województwa, informuje wnioskodawcę na piśmie o wyniku rozpatrzenia jego protestu. Informacja ta zawiera w szczególności:

- 1) treść rozstrzygnięcia polegającego na uwzględnieniu albo nieuwzględnieniu protestu, wraz z uzasadnieniem;
- 2) w przypadku nieuwzględnienia protestu – pouczenie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

W przypadku uwzględnienia protestu zarząd województwa powinien przekazać sprawę LGD w celu przeprowadzenia ponownej oceny operacji, jeżeli stwierdzi, że doszło do naruszeń obowiązujących procedur i konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na wynik oceny, informując wnioskodawcę na piśmie o przekazaniu sprawy. W przypadku protestu, w którym wnioskodawca podnosi kilka zarzutów, ZW powinien przekazać sprawę LGD w celu przeprowadzenia ponownej oceny operacji, jeżeli stwierdzi, że zasadny jest przynajmniej jeden z zarzutów. Oznacza to, że jeśli przynajmniej jeden z zarzutów ZW uzna za zasadny to protest należy traktować jako uwzględniony. Wówczas w piśmie przekazującym sprawę do LGD, ZW powinien wskazać, który z zarzutów uważa za zasadny, tj. w jakim zakresie protest jest uwzględniony. Należy pamiętać, że zgodnie z art. 53 ust. 3 ustawy PS, fakt niemieszczenia się operacji w limicie środków przewidzianych na dany nabór (limit wskazany w ogłoszeniu o naborze wniosków) nie może stanowić wyłącznej przesłanki do wniesienia protestu.

ZW rozpatrując protest nie może do rozstrzygnięcia polegającego na uwzględnieniu albo nieuwzględnieniu protestu, brać pod uwagę wyników analizy szerszej niż wynika to z zarzutów zawartych w protestach. Przekazując sprawę do LGD ZW może zawrzeć w piśmie swoje stanowisko w odniesieniu do tych kryteriów, które są ewidentnie mierzalne, oceniane systemem zero-jedynkowym.

Wynik analizy protestów przekazanych przez LGD może mieć kluczowe znaczenie dla możliwości przyznania pomocy na poszczególne operacje, (art. 17 ust. 2 oraz art. 23 ust. 3 ustawy RLKS).

Należy jednak pamiętać, że przepisy dotyczące rozwoju obszarów wiejskich, a także rozwoju lokalnego z udziałem lokalnej społeczności nie przewidują możliwości „unieważniania naborów”, zarówno przez samorząd województwa, jak i LGD. Przepisy ustawy RLKS, precyzyjnie wskazują sposób postępowania w odniesieniu do wniosków o przyznanie pomocy na operacje wybrane przez LGD, przekazanych samorządowi województwa przez LGD, i rozstrzygnięcie to ma charakter indywidualny, a mianowicie:

- 1) odmowę udzielenia wsparcia – w przypadku niespełnienia warunków udzielenia wsparcia (art. 23 ust. 3 ustawy RLKS),
- 2) udzielenie wsparcia – w przypadku spełnienia warunków udzielenia wsparcia (do limitu środków wskazanego w ogłoszeniu o naborze wniosków o przyznanie pomocy) (art. 23 ust. 4 ustawy RLKS),
- 3) pozostawienie bez rozpatrzenia – w przypadku nie usunięcia braków lub nie poprawienia oczywistych omyłek we wniosku o przyznanie pomocy na wezwanie zarządu województwa (art. 23 ust. 5 ustawy RLKS) oraz w sytuacji, gdy nie jest możliwe udzielenie wsparcia w ramach limitu środków wskazanego w ogłoszeniu o naborze wniosków o przyznanie pomocy (art. 23 ust. 7 ustawy RLKS).

W przypadku, gdy w dokumentach dotyczących wyboru operacji, zarząd województwa stwierdzi braki lub konieczność złożenia wyjaśnień, wówczas ma on możliwość wezwania LGD do uzupełnienia braków lub złożenia wyjaśnień. Drobne błędy odnoszące się do danego

wniosku, np. błędy proceduralne dotyczące braku podpisu członków/członka organu decyzyjnego LGD na uchwale w sprawie wyboru operacji, zgodnie z zasadami przyjętymi w LGD, stanowią przesłankę do wezwania LGD do uzupełnień dokumentacji w tym zakresie, jednak nie rzutują na pozostałe wnioski o przyznanie pomocy i dokumentację. Nawet, jeśli LGD nie dokona uzupełniania dokumentacji w przedmiocie sprawy na wezwanie zarządu województwa, odmowa udzielania wsparcia ma zastosowanie tylko do wniosku o przyznanie pomocy, o którym mowa była w wezwaniu, nie zaś do wszystkich wniosków o przyznanie pomocy przekazanych zarządowi województwa w ramach danego naboru.

Uwaga: LGD w ramach wezwania do uzupełnienia dokumentacji, złożenia wyjaśnień nie może przedstawić „nowych” uchwał, tj. podjętych w wyniku wezwania zarządu województwa. Dopuszczalne jest dokonanie przez LGD na „starych” uchwałach korekt oczywistych omyłek pisarskich. Ponadto wszelkie wątpliwości SW w zakresie dokumentacji dotyczącej wyboru operacji LGD rozwiewa przedstawiając stosowne wyjaśnienia (w trybie art. 23 ust. 2 ustawy RLKS).

W skrajnych przypadkach, gdy wezwanie LGD przez zarząd województwa do uzupełnienia braków lub złożenia wyjaśnień rzutuje na całą dokumentację dotyczącą wyboru operacji, np. z uwagi na brak quorum lub zastosowanie kryteriów wyboru operacji o treści innej niż przewiduje umowa ramowa, a LGD nie dokona uzupełniania dokumentacji w przedmiocie sprawy na wezwanie zarządu województwa, odmowa udzielania wsparcia mogłaby mieć zastosowanie do każdego wniosku o przyznanie pomocy przekazanego zarządowi województwa w ramach danego naboru.

Ponowny wybór operacji przez LGD

(art. 58 ust. 3 i 4 ustawy PS w zw. z art. 22 ust. 8 ustawy RLKS)

Ponowna ocena operacji polega na powtórnej weryfikacji operacji w zakresie kryteriów i zarzutów podnoszonych w proteście.

Uwaga: Oznacza to, że LGD nie dokonuje np. zmiany liczby punktów w ramach kryteriów w stosunku do których nie podniesiono zarzutów w proteście.

LGD informuje wnioskodawcę na piśmie o wyniku ponownej oceny i:

- 1) w przypadku pozytywnej ponownej oceny operacji odpowiednio kieruje operację do właściwego etapu oceny albo umieszcza go na liście operacji wybranych przez LGD w wyniku przeprowadzenia procedury odwoławczej;
- 2) w przypadku negatywnej ponownej oceny operacji do informacji załącza dodatkowo pouczenie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

Definicja pojęcia „negatywna ocena” znajduje się w art. 53 ust.2 ustawy PS, który w związku z art. 22 ust. 8 ustawy RLKS stosuje się odpowiednio. Można zatem uznać, że oceną negatywną, jest taka ocena, której wynik nie powoduje, że operacja staje się wybrana przez LGD i jest kierowana bezpośrednio do finansowania (otrzymała taką liczbę punktów, która powoduje, że w dniu przekazania wniosków do ZW operacja mieściłaby się w limicie środków przewidzianych na ten nabór). Oznacza to, że w każdym przypadku nieznalesienia się operacji na liście operacji wybranych i mieszczących się w limicie, wnioskodawcy będzie przysługiwać skarga do sądu administracyjnego od wyniku ponownej oceny dokonanej przez LGD, o czym LGD powinna pouczyć wnioskodawcę. Negatywny wynik ponownej oceny operacji nie oznacza, że dana operacja w wyniku tej ponownej oceny nie może np. zmienić swojej pozycji na liście operacji wybranych, ale niemieszczących się w limicie środków przewidzianych na nabór. W wyniku ponownej oceny może bowiem uzyskać większą liczbę

punktów niż pierwotnie, co może przełożyć się na korzystniejszą pozycję na liście „rezerwowej”, a wnioskodawca nadal posiadałby prawo do wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

Pozostawienie protestu bez rozpatrzenia

(art. 59 i 66 ust. 2 ustawy PS w zw. z art. 22 ust. 8 ustawy RLKS)

Protest pozostawia się bez rozpatrzenia, jeżeli mimo prawidłowego pouczenia o prawie i sposobie jego wniesienia:

- 1) został wniesiony po terminie,
- 2) został wniesiony przez podmiot wykluczony z możliwości otrzymania wsparcia,
- 3) nie wskazuje kryteriów wyboru operacji, z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, lub w jakim zakresie wnioskodawca, nie zgadza się z negatywną oceną zgodności operacji z LSR lub w jakim zakresie wnioskodawca nie zgadza się z ustaleniem przez LGD kwoty wsparcia niższej niż wnioskowana oraz nie zawiera uzasadnienia

– o czym wnioskodawca jest informowany na piśmie odpowiednio przez LGD, za pośrednictwem której wniesiono protest, albo przez zarząd województwa, a informacja ta zawiera pouczenie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

Protest pozostawia się bez rozpatrzenia także wówczas, gdy została wyczerpana kwota środków przewidzianych w umowie ramowej na realizację danego celu LSR w ramach środków pochodzących z danego EFSI.

Uwaga: Poprzez „dany cel LSR”, o którym mowa w art. 22 ust. 8 pkt 3 ustawy RLKS, należy rozumieć cel ogólny LSR.

Stwierdzenie faktu wyczerpania środków następuje w oparciu o dane z zawartych umów przyznania pomocy i wypłaconych środków (z konkursów w ramach danego celu), a w przypadku konkursów, które zakończyły się (LGD dokonała wyboru wniosków), ale postępowania w sprawie przyznania pomocy jeszcze trwają, przy określaniu kwoty środków jaka jest „zablokowana” w ramach danego naboru, kluczowym jest stwierdzenie, czy LGD dokonała wyboru operacji powyżej limitu środków wskazanego w ogłoszeniu o naborze, czy też do tego limitu lub poniżej. W pierwszym przypadku „zablokowana” jest cała kwota wskazana w ogłoszeniu o naborze, gdyż istnieje lista rezerwowa operacji, z której wnioski „skonsumują” ewentualne środki jakie „uwolnią się” po zakończeniu postępowań w sprawie przyznania pomocy w odniesieniu do wniosków wybranych, mieszczących się w limicie środków przewidzianych na ten nabór. W drugim przypadku (gdy nie ma listy rezerwowej), właściwym jest przyjęcie, że „zablokowaną” kwotą jest kwota na jaką łącznie operacje zostały wybrane przez LGD. Wówczas różnica pomiędzy kwotą środków wskazaną w ogłoszeniu, a łączną kwotą operacji wybranych stanowi „wolne” środki w ramach danego celu LSR.

Limity LSR a rozpatrzenie protestów

Sytuacja WoPP, które zostały wybrane przez LGD w konsekwencji wniesienia protestu przez wnioskodawcę

Sytuacja 1:

Operacja została uznana przez LGD za niezgodną z LSR, zatem nie podlegała ocenie wg zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru. ZW uznał protest za zasadny i skierował operację

do ponownej oceny, w wyniku której operacja uzyskała ilość punktów gwarantującą zarówno wybór, jak i dostępność limitu środków w ramach ogłoszenia.

Potwierdzeniem dokonania ponownej oceny i wyniku wyboru jest uchwała LGD w tej sprawie.

Uwaga: umieszczenie operacji na liście operacji wybranych nie oznacza konieczności zmiany pierwotnych list poprzez fizyczne dodanie tam tej operacji. Oznacza to konieczność podjęcia stosownej uchwały przez LGD dotyczącej wyboru operacji w wyniku wniesienia protestu. W przypadku pozytywnego wyniku wyboru – wnioskodawca, który wniósł protest jest dodatkowo informowany, czy w dniu przekazania wniosków o udzielenie wsparcia do zarządu województwa operacja mieściłaby się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze tych wniosków. Oznacza to, że LGD stwierdzając czy operacja mieściłaby się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze tych wniosków, stwierdzenia takiego dokonuje niejako „wirtualnie” umieszczając operację z protestu na liście operacji wybranych pomiędzy innymi wnioskami (kolejność wynika z liczby uzyskanych punktów).

Uwaga: takie „wirtualne” umieszczenie operacji z protestu na liście operacji wybranych mieszczących się w limicie środków wskazanych w ogłoszeniu o naborze nie wpływa negatywnie na sytuację innych operacji, które mają mniejszą liczbę punktów, a pierwotnie mieściły się na liście operacji wybranych mieszczących się w limicie (operacje z protestów nie „wyrzucają z limitu” innych operacji, które LGD pierwotnie uznała za wybrane i mieszczące się w limicie).

LGD powinna również wykonać zobowiązanie wynikające z art. 21 ust. 5 pkt 2 i ust. 5a ustawy RLKS i zamieścić na swojej stronie internetowej informację o wynikach swoich decyzji w związku z wniesieniem protestów (nowa lista operacji, których dotyczyły protesty, zgodnych z LSR, wybranych, ze wskazaniem czy mieszczą się w limicie oraz wskazaniem ustalonej kwoty wsparcia wraz z uzasadnieniem jeżeli jest niższa niż wnioskowana). Oznacza to, że na stronie LGD znajdować się będą dwie listy: pierwotna oraz nowa, dotycząca wyłącznie operacji, których dotyczyły protesty.

ZW powinien dokonać zestawienia listy pierwotnej z nową listą (zawierającą wyłącznie operacje, których dotyczyły protesty) oraz uchwałami LGD dotyczącymi operacji z protestu. Umieszczenie takiej operacji na liście operacji wybranych następuje również niejako „wirtualnie” (nie jest tworzona nowa, zmieniana lista, którą LGD przyjmuje uchwałą). ZW może stworzyć na własne potrzeby „listę techniczną”, która obok operacji pierwotnie znajdujących się na liście operacji wybranych, uwzględni także operacje z protestów i może ułatwić dalsze procedowanie z wnioskami o przyznanie pomocy. Warto zwrócić uwagę, że w przypadku operacji mieszczących się w limicie środków nie ma praktycznego znaczenia kolejność na liście. Kolejność ma znaczenie w przypadku operacji znajdujących się na tzw. „liście rezerwowej”, czyli operacji wybranych ale niemieszczących się w limicie, bo decyduje o ewentualnym rozpoczęciu weryfikacji wniosku przez ZW w sytuacji zwolnienia się środków w ramach naboru.

Uwaga: wnioskowana kwota pomocy tej operacji nie ma związku z limitem ogłoszenia (dostępne środki na poziomie celu ogólnego). W związku z powyższym kwota pomocy po ewentualnym zmniejszeniu nie powiększa limitu na operacje oczekujące na zwolnienie się środków. Jak zaznaczono poniżej, operacja E podlega ocenie tylko w sytuacji, kiedy zwolnią się środki w związku z oceną/realizacją operacji A, B lub D.

Wnioskodawca	Kwota pomocy	Ilość punktów	Czy mieści się w
--------------	--------------	---------------	------------------

			limicie
A	100 000	25	TAK
B	100 000	24	TAK
C -uwzględniony protest	100 000	23,5	Nd – limit na poziomie celu ogólnego
D	100 000	23	TAK
E	100 000	22	NIE
F	100 000	21	NIE

Sytuacja 2:

Analogiczna do 1, z tym że ilość uzyskanych punktów sprawia, że operacja nie mieściłaby się w dostępnym limicie środków w ramach ogłoszenia.

Uchwała LGD i „wirtualne” zestawienie list jak w sytuacji 1.

Dana operacja „zostaje umieszczona” na liście, jednak oczekuje na zwolnienie się środków. Jak zaznaczono poniżej, operacja E podlega ocenie w sytuacji, kiedy zwolnią się środki w związku z oceną/realizacją operacji A, B, C i D (D podlega ocenie po zwolnieniu się środków w ramach operacji A, B lub C). Operacja F podlega ocenie dopiero po ocenie operacji E.

Wnioskodawca	Kwota pomocy	Ilość punktów	Czy mieści się w limicie
A	100 000	25	TAK
B	100 000	24	TAK
C	100 000	23,5	TAK
D	100 000	23	NIE
E-uwzględniony protest	100 000	22	NIE
F	100 000	21	NIE

Uwaga: Nie jest możliwe dokonywanie zmian w LSR polegających na przesuwaniu środków i wskaźników na poszczególne przedsięwzięcia w ramach celu ogólnego.

Fakt sfinansowania operacji w wyniku protestu nie może powodować, że LGD wystąpi do samorządu województwa z wnioskiem o zmianę LSR polegającą na zmniejszeniu kwot i wskaźników w innym celu/przedsięwzięciu, ze względu na to, że protest część tych środków „skonsumował”. Pozytywne rozpatrzenie protestu oznacza bowiem, że LGD wykonała daną czynność (wybór operacji) nieprawidłowo, a więc ponosi tego konsekwencje.

Uwaga: Protest ma na celu doprowadzenie do sytuacji „naprawienia” błędu, czyli umieszczenia operacji na stosownej liście (wybrane, niewybrane), a na liście rezerwowej na właściwym jej miejscu. Protest nie może doprowadzić do sytuacji, w której wnioskodawca coś dodatkowo zyskuje na pozytywnym rozpatrzeniu protestu. Dlatego jeśli po proteście wniosek trafia na listę rezerwową to tam oczekuje na swoją kolejkę do zwolnienia środków, a nie „wchodzi” bezpośrednio do weryfikacji. Na wnioski z listy rezerwowej środki są „zaciągane” z celu ogólnego tylko jeśli rozpatrzenie protestu nastąpiło na tyle późno, że „minęła” jego kolejka na liście rezerwowej (czyli wnioski, które były niżej już „weszyły” do weryfikacji bo zwolnił się limit w ramach naboru).

Wyłączenia pracowników / członków organów

(art. 60 ustawy PS w zw. z art. 22 ust. 8 ustawy RLKS)

W rozpatrywaniu protestu (przez zarząd województwa) nie mogą brać udziału osoby, które były zaangażowane w przygotowanie projektu lub jego ocenę, i przepis art. 24 § 1 KPA³ (wyłączenia pracowników organu) stosuje się odpowiednio.

Przywoływane w materiale przepisy mają zastosowanie także do ZW. W przypadku pozostawienia przez ZW protestu bez rozpatrzenia wnioskodawca może wnieść skargę do sądu administracyjnego, a sąd może uwzględnić skargę stwierdzając, że pozostawienie protestu bez rozpatrzenia było nieuzasadnione, przekazując sprawę do rozpatrzenia przez właściwą instytucję (czyli również ZW) (art. 61. ust. 8 pkt 1 lit. b ustawy PS).

W „autokontroli” oraz w ponownym wyborze operacji (dokonywanych przez LGD), nie mogą brać udziału osoby, które nie zapewniają bezstronności, i przepis art. 24 § 1 pkt 1-4, 6 i 7 KPA (sam udział danej osoby w pierwotnym wyborze operacji nie wyklucza jej udziału w autokontroli lub w ponownym wyborze operacji).

Skarga (do WSA)

(art. 61 ustawy PS w zw. z art. 22 ust. 8 ustawy RLKS)

W przypadku nieuwzględnienia protestu lub pozostawienia go bez rozpatrzenia, wnioskodawca może w tym zakresie wnieść skargę do sądu administracyjnego, zgodnie z art. 3 § 3 PPSA⁴.

Skarga jest wnoszona przez wnioskodawcę w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji o:

- 1) nieuwzględnieniu protestu;
- 2) negatywnym ponownym wyborze operacji;

---

³ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267, z późn. zm.)

⁴ Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2012 r. poz. 270, z późn. zm.)

- 3) pozostawieniu protestu bez rozpatrzenia
– wraz z kompletną dokumentacją w sprawie bezpośrednio do wojewódzkiego sądu administracyjnego i podlega wpisowi stałemu.

Kompletna dokumentacja obejmuje:

- 1) WoPP,
- 2) informację o wynikach oceny operacji dokonanej przez LGD,
- 3) wniesiony protest,
- 4) informację o nieuwzględnieniu protestu, negatywnym ponownym wyborze operacji lub pozostawieniu protestu bez rozpatrzenia
– wraz z ewentualnymi załącznikami i jest wnoszona przez wnioskodawcę w oryginale lub w postaci uwierzytelnionej kopii.

Wniesienie skargi:

- 1) nieterminowo,
- 2) bez kompletnej dokumentacji,
- 3) bez terminowego uiszczenia wpisu stałego
– powoduje pozostawienie jej bez rozpatrzenia, z tym że w przypadku wniesienia skargi bez kompletnej dokumentacji lub bez uiszczenia wpisu stałego sąd wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia dokumentacji lub uiszczenia wpisu w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia skargi bez rozpatrzenia, a takie wezwanie wstrzymuje bieg terminu na rozpoznanie skargi przez sąd.

Sąd rozpoznaje skargę w terminie 30 dni od dnia wniesienia skargi, a w wyniku rozpoznania skargi sąd może:

- 1) uwzględnić skargę, stwierdzając, że:
  - a) ocena operacji została przeprowadzona w sposób naruszający prawo i naruszenie to miało istotny wpływ na wynik oceny, przekazując jednocześnie sprawę do ponownego rozpatrzenia przez LGD,
  - b) pozostawienie protestu bez rozpatrzenia było nieuzasadnione, przekazując sprawę do rozpatrzenia przez zarząd województwa albo LGD;
- 2) oddalić skargę w przypadku jej nieuwzględnienia;
- 3) umorzyć postępowanie w sprawie, jeżeli jest ono bezprzedmiotowe.

Skarga kasacyjna (do NSA)

(art. 62 ustawy PS w zw. z art. 22 ust. 8 ustawy RLKS)

Skargę kasacyjną, wraz z kompletną dokumentacją, może wnieść bezpośrednio do Naczelnego Sądu Administracyjnego:

- 1) wnioskodawca,
- 2) zarząd województwa,
- 3) LGD – w przypadku pozostawienia protestu bez rozpatrzenia oraz dokonania negatywnej ponownej oceny projektu przez tą LGD.

Skargę kasacyjną wnosi się w terminie 14 dni od dnia doręczenia rozstrzygnięcia wojewódzkiego sądu administracyjnego, a rozpatrywana jest w terminie 30 dni od dnia jej wniesienia.

Kwestie związane z kompletnością dokumentacji wnoszonej wraz ze skargą kasacyjną, pozostawienia tej skargi bez rozpatrzenia oraz wezwań do jej uzupełnienia lub uiszczenia wpisu są takie same jak w przypadku skargi do WSA.

Błędne pouczenie lub brak pouczenia a prawo do skargi

(art. 63 ustawy PS w zw. z art. 22 ust. 8 ustawy RLKS)

Na prawo wnioskodawcy do wniesienia skargi do sądu administracyjnego nie wpływa negatywnie błędne pouczenie lub brak pouczenia o możliwości wniesienia protestu albo skargi.

Stosowanie przepisów PPSA

(art. 64 ustawy PS w zw. z art. 22 ust. 8 ustawy RLKS)

W zakresie nieuregulowanym przepisach ustawy PS, stosowanych odpowiednio w związku z art. 22 ustawy RLKS, do postępowania przed sądami administracyjnymi stosuje się odpowiednio przepisy PPSA określone dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4, z wyłączeniem art. 52–55, art. 61 § 3–6, art. 115–122, art. 146, art. 150 i art. 152 tej ustawy.

Zakończenie procedury odwoławczej

(art. 66 ustawy PS w zw. z art. 22 ust. 8 ustawy RLKS)

Prawomocne rozstrzygnięcie sądu administracyjnego polegające na oddaleniu skargi, odrzuceniu skargi albo pozostawieniu skargi bez rozpatrzenia kończy procedurę odwoławczą oraz procedurę wyboru operacji.

W przypadku gdy na jakimkolwiek etapie postępowania w zakresie procedury odwoławczej zostanie wyczerpany limit wsparcia, przewidziany w umowie ramowej na realizację danego celu LSR w ramach środków pochodzących z danego EFSI:

- 1) właściwa instytucja, do której wpłynął protest (LGD albo zarząd województwa), pozostawia go bez rozpatrzenia, informując o tym na piśmie wnioskodawcę, pouczając jednocześnie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego;
- 2) sąd, uwzględniając skargę, stwierdza tylko, że ocena operacji została przeprowadzona w sposób naruszający prawo, i nie przekazuje sprawy do ponownego rozpatrzenia.

Stosowanie przepisów KPA

(art. 67 ustawy PS w zw. z art. 22 ust. 8 ustawy RLKS)

Do procedury odwoławczej nie stosuje się przepisów KPA, z wyjątkiem przepisów dotyczących wyłączenia pracowników organu, doręczeń i sposobu obliczania terminów, jednakże przepis art. 24 § 1 pkt 4 Kpa nie ma zastosowania do tych elementów procedury odwoławczej, które realizowane są przez LGD.

B. Procedura odwoławcza w razie odmowy przyznania pomocy w ramach poddziałania 19.2 PROW 2014-2020 (wsparcie, o którym mowa w art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013, współfinansowane ze środków EFRROW) dokonanej przez samorząd województwa

Prawo wniesienia skargi

(art. 35 ust. 2 ustawy PROW 2014-2020⁵)

W przypadku gdy nie są spełnione warunki przyznania pomocy podmiot właściwy w sprawie o przyznanie pomocy informuje wnioskodawcę, w formie pisemnej, o odmowie jej przyznania z podaniem przyczyn odmowy, a wnioskodawcy przysługuje prawo wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 PPSA.

Zasady i tryb wnoszenia skargi

(w szczególności art. 52 § 3, art. 53 § 2, art. 54 PPSA w zw. z art. 35 ust. 2 ustawy PROW 2014-2020)

Skargę można wnieść po uprzednim wezwaniu na piśmie właściwego organu (zarządu województwa) – w terminie 14 dni od dnia, w którym skarżący (wnioskodawca) dowiedział się lub mógł się dowiedzieć o wydaniu aktu lub podjęciu innej czynności (odmowie przyznania pomocy – do usunięcia naruszenia prawa.

Skargę wnosi się w terminie 30 dni od dnia doręczenia odpowiedzi zarządu województwa na wezwanie do usunięcia naruszenia prawa, a jeżeli organ nie udzielił odpowiedzi na wezwanie, w terminie 60 dni od dnia wniesienia wezwania o usunięcie naruszenia prawa.

Skargę do sądu administracyjnego wnosi się za pośrednictwem zarządu województwa.

Zarząd województwa przekazuje skargę sądowi wraz z aktami sprawy i odpowiedzią na skargę w terminie 30 dni od dnia jej wniesienia.

Zarząd województwa może w zakresie swojej właściwości uwzględnić skargę w całości do dnia rozpoczęcia rozprawy. Uwzględniając skargę, zarząd województwa stwierdza jednocześnie, czy działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania miały miejsce bez podstawy prawnej albo z rażącym naruszeniem prawa.

C. Procedura odwoławcza od wyboru grantobiorców w ramach projektów grantowych, dokonywanego przez LGD

Procedura odwoławcza od wyboru grantobiorców powinna być określona przez LGD w jej własnych procedurach i powinna być powszechnie dostępna. Do tej procedury odwoławczej nie ma zastosowania art. 22 ustawy RLKS, tj. protest, o którym mowa w niniejszym materiale nie przysługuje grantobiorcom. Materiał dotyczy tylko „klasycznej ścieżki”, czyli wnioskodawców PROW 2014-2020, a nie grantobiorców, gdzie wnioskodawcą jest LGD. W odniesieniu do grantobiorców LGD powinna mieć opracowaną własną procedurę odwoławczą.

---

⁵ Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 349, z późn. zm)